

L a t w e e f c h u   N w i s e s.

Nr. 2. Zettortdeenâ 10. Janwar 1852.

No Nerretas.

Schê nu atkal ta teem mihteem palihgeem no pascha eefahkuma apfohlita sinna par muhsu zaur winnu neapfusdamu apgahdaschanu eekrahtu ehrgetu-mantu!

Pehrn winnahm pawiffam bija . . .	353 9
un scho gadd wehl irr eenahkufchi: no ehrgetu grascha	4rb. 78 kp.
mihligas dahwanas no Latweeschu draudsês	8 = 71½ =
mihligas dahwan. no Wahzu draudsês	— = 20 =
Intreesês no 2 kishlu-grahmatahm	8 = — =
(ta zitta nauda irr us auglu-augteem isdohta.)	
Intreesês no 10 rubleem	— = 40 =
no ehrgeles stahrdinas	— = 64½ = 22 74
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> kôhpâ 375 83	

No schihs naudas tikka isdohti:	
Pleshchu minnejam	2rb. — kp.
Ehrgetu isstaidrotajam	6 = — =
par atflehdsinu	— = 15 =
par naudas aisstelleschanu us Selgamu	— = 16 = 8 31

Atlikke tadeht ehrgelehm 367 52
un ehrgetu manta schinni gaddâ tadeht irr peeaugufi par 14 rub. 43 kap. f.

Tâ lai tad tas scheligais Deew's teem mihteem dewejeem ir us preekschlaifu wehl usturr tahdu sawam mahzitajam paklausigu firdi un prahtu, ka tee sawus grassichus ne schelotu, fur schee pee Deewa gohdaschanas un pee winnu paschu firds-swehtischanas un prahta-apgaismoschanas wajadfigi.

Muhsu draudsê pehrnejais gads bija baggats no behrneem, jo tanni paschâ schê peedsimme 253 behrni, no kurreem 135 puifchi un 118 meitas, un starp scheem 7 pahri dwihau, 7 ahrlaulibâ peedsimmuschi, 9 nedsihwi un 12 no Wahzu draudsês.

Geeswehtiti tikka 119 jauni laudis, no kurreem 4 no meitu kahrtas un 5 no Wahzu draudsês.

Swehtu meelastu dabbuja:	
Latweeschu seemas kahrtâ	3596
— waffaras kahrtâ	3641
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> kôhpâ 7237	
no Wahzu draudsês	148
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/> pawiffam 7385	

Laulibâ dewahs 67 pahri no Latweeschu draudsês. Mirruschi irr 81 wihreeschi, 75 seeweeschi, kôhpâ 156 (no kurreem 6 no Wahzu draudsês), un starp scheem mirruscheem 99, kas wehl ne bija pee Deewa-galda eeswehtiti, jo dauds behrni firga ar affins-sehrgu, ar garro kabsu un ar massali. Diwi zilweki tikka bija pahri par 80 gaddeem, un weens behrninsch noslibka dihki.

Nerretas mahzitajs.

Saunas sinnas.

No Gramsdes kirspehles, tai 19tâ Dezember 1851. No ta silta un miglota laika, kas mums arween libds schim laikam gandrihs bija, sahze ir dahrds zitti pukku kôhki isplaukt, un rudsi tâ kôhchi ka pawassari salkoht. Zitti effoht ir bambales redsejuschi streijam. Mohdigi jauni seemas-swehtki! Tik ta 14ta Dezember d. atnesse mums masu fallu, kas tai 15tâ Dezember nakti ar leetu beidsahs. Rahdahs, ka nepastahwiga seema buhs.

Zai 10tâ Dezember Wisputtes augsta aprinka teefa tais pagastu meschôs pee Leischmallas Klapper-jakti pawehleja turreht, lai — kas sinn tohs laupitajus, kas, Leischôs, daschâs weetas laudis aplaupijuschî, un tur kahdam baggatam sainneekam kleshti nodedsinajuschî un to sainneeku paschu faschaudami ismulluschî, un kas sinn woi naw ir Kursennes meschôs behguschî — warretu rohâ dabhuht; bet distro, ka ne effoht mannijuschî. Zai 30tâ Noember nedegge kahdam Smaischu sainneekam mahjâs lihds ar kleshti, kur leela stahde notifikuse. Kâ ugguns zehlees, ne warr sinnaht. — Dauds weetas schinni gabbalâ behrni un ir leel zilweki ar bluffenehm (masselehm) firgft. Zeiz, ka daschâs mahjâs par astoneem slimmeem effoht. Arri dsan Leischôs ar bluffenehm laudis sehrgoht. Zai slimmibâ ne dsird nekahdus mirstam. — Par Preekuli atkal laudis affiausehrgâ gulloht un arri zitti mirstohht. — Zai Deews schelligais tahlak no zittahm slimmibahm pasarga, kas gan lehti warr no tahda miglaina, nepastahwiga gaisa zeltees!!

—g.

• Sinna par jaunu skohlu.

Zai 12tâ September mehnescha deenâ tappe Jauna muischâ (Neuhof) ne tahlu no Balgalles, Zalsu aprinki, par skohlas namnu eesweh-tita preeksh bahrenischeem un tahdeem nabbagu kauschu behrneem, kurru wezzaki brihwzilweki irr un pee pilsehta peerakstiti. Ikkatram nabbagu kauschu behrnam irr grubti — bet tahdam nabbaga brihwzilw-ka behrnam irr wohl grubtali. Ier pagastâ kahds nabbagu wezzaku behrns, tad par to gabda tas pagastâ. Winsch tohp pee sainneeka eedohts par zuhlganni jeb par puggeti, un kad atnahl seema, tad sainneekam schis behrns woi pascham mahjâs jamahza, jeb skohlâ jasubta. Zil sawadi tas pee brihwzilweku behrneem!! Ja tehws un mahte sawus behrnus ne spehj paschi usaudsinahht, mahzihht un isstohloht, tad par teem tas pilsehta, pee kurra winni peerakstiti,

gan mas liffees sinnoht. Zil dauds behrnu usaug bes mahzibas un bes skohlas. Nabbo-gadami un apfahrt staigadami mahzabs tahdi waitrak to taunn ne kâ to labbu pasihht. Za behrna jauna dwehsele sahht drihs malditees un nelabbus zelkus staigahht, un pehz leels isaudsis irr tas gattaws meisteris us wiffadeem nedar-beem. Warr buht ka dasch lûbs ne buhtu tahds leels un tihsch grehzineeks tappis, ja tas no masahm deenahm eeksch Deewa-bihja-schanas un wiffa gohda buhtu mahzihhts bijis. Dauds kungi scho pohstu un pasuschanu redse-dami famette tadeht naudû kohpâ un nopirke weenu muischeli ar laukeem, plawahm un meschu, un eetaisija scho muischu par bahrinu- un nabbagu behrnu skohlu. Ko schi muischas grunts eenes, tas irr nolikis skohlas behrneem un skohlmeisteram par usturru. Schinni skohlâ dabbu tee skohlas-behrni itt wiffu par welti, kâ: paeschchanu, apgehrtu, skohlas-grahmatas un arri skohlas mahzibu. Warresi gan saprast, mihtais lassitajs, ka tas dauds ko maksa, un ja wehl ar to lauku-ee nahschchanu ne istiftu, tad tee kungi paschi no sawas kabbatas grubb wehl predoht klahht. Wiffa, kas pee skohlas-behrnu dsihwes wajjadsigis irr, tohp no teem skohlas-behrneem padarrihts. Lauki un plawas tohp no winneem apkohyti. Zil leels tas skohlas-behrnu skaitlis irr nospreests, to ne sinnu pateikt. Zaggad irr schi skohlâ kahdi 12—15 behrni. Par skohlmeisteru irr tur taggad Grûnbergis, kas preeksh tam Spir-gus pagastâ par skohlmeisteru un wiffspirimak arri pats tahdâ bahrinu skohlâ, eeksch Plestodables, pee Ribgas, skohlmeisteram par paligu bijis. Zerram arri tadeht, ka winsch wiffu skohlas-buschchanu kretni buhs eeriktejis. — Zai tas schelligais Deews pats sawu fwehtibu schai skohlai peeschkurr, ka tee behrni, kas tur tohp usaudsinati, ihsteni Kristus mahzekli buhtu un pehz leeli usauguschî Deewam par gohdu un zilwekeem par patilshchanu dsih-wootu. Deem zernigeem kungeem lai tas kungu kungs jo prohjam tahdu prahtu usturr, ka tee pee schi mihslestibas-darba ne apkustu; un

Iai tas wissu-augstais arri zittu zilmeku firdis us tam lohka, pee schi swehta darba paligà nahkt. Tee zeenijami lungi irr ar scho laizigu mantu sewim tahdas mantas krahjuschees, fo lohdi un ruhfa ne maita un pehz kurrahm sagti ne rohl.

„Dats Deews wehl tur, par scheblastibas-lohni
Dohs ispuschlohs ar spohschu gehda-krohni;
Tas meers, fo banda isredsti,
Dohs laimehs swehti.“

J. S. 89

No Dignajes (Dubena).

Apustuls Pahwils raksta (Reem. 5, 3—5): mehš leelamees eefsch behdahm, sinnadami ka behdas pazeeschānu padarra, un ta pazeeschāna pahrbaudischānu, un ta pahrbaudischāna zerribu, un ta zerriba ne pamett launā. Scho wahrdu Deewa scheblastiba pee mums preezigi apstiprinajuse. Leelās behdās bijam par faru draudses behrnu mahzischānu, fohlas ne bija un lauschu prohts mahzischānai prettim. Baddu gaddōs ais nabhadšibas behrnūs ne gribbeja mahziht, labbdōs gaddōs ais lepnigas dšihwoščanas. (1 Jah. 2, 16.) Šk gaddā waijadseja dauds jaunektus (paharneekus) peenent pee eefwehtischānas, kas ne pratte nei lašihht; kur wehl zittas sinnaschānas pee winneem atkast?!

Tahdās behdās mahzitajam bija pazeesteš, lauschu nesaprašchānu nemittejamā luhgščanā Deewam pawehleht, un pahrbaudiht wiffadu wihfi, kà lauschu prahtu uswarreht, un pee fohlahm tikt, — un redsi, Deews ne pamette muhsu zerribu launā. Gesehze manni Abbeleschu draudses behrni us gaischuma puffi greesteš, un wiffai draudsei par preekššihni palikke. Paschā wahjalā, 1846tā, gaddā schahš muisčas faimineeki, zittu norunnaščānu deht sanahkuschī, no basnizas pehrminderā pastubbinati, apnehmahš fohlu eezelt. Birschu pagasta teefas wezzakajs, Abbeleschu faimineeks, nowehleja kambariti, šiltumu un gaischumu, atraddahš no paschas walšts-taudim labbi mahzihts un deewabihjigs fohlmeisters, wiffi zitti faimineeki fohlija naudas nu maises algu famešt, un — fohla bija gattarwa

Dats tolaiš šims gulleju, un gan drihs par scho wehsti ween no preeka weffels palikku. Kaimiau fohlas-lungs mannā weetā foh'u eefwehtija un drihs preeks bija behrniaus redseht, kà peenehmahš gudribā un peemihlibā. Dhtrā gaddā istaba jau par masa, un par tabtu no pagasta-widdus. Dhtrs Abbeleschu faimineeks (kas jau taggad Deewa preekščā) un wiina faimineeze bes kahdas atlihdsinaschānas fohlu usnehme, un diwas seemas turreja. Pehz tam weena trescha faimineeka jaunā rija weenu seemu bijam, un fohlmeisters ar wisseem gruhtumeem tomehr preezigi strahdaja, arri jau mihligi augli bija redsami pee pallaufigeem un labbi mahziteem behrneem. Pa tam starpam zeenigais renteslungs gahdaja semmes stubri par fohlas grunti, tur fohlmeisters par faru naudu namminu ustaisija, fo 24tā Juhni 1850 par paleekamu fohlas-weetu warreju eefwehtihht. Rē kà Deewa scheblastiba muhsu zerribu pehz pazeeschānas un pahrbaudischānas ne pamette launā. Lai nu Deews kà lihds schim tā us preekšču usturr un swehti scho weetinu un manna ammata paliga ustizigūs sweedrus.

Tanni paschā 1850tā gaddā Deews wehl ehtru preeku gahdaja. Cassu (Weešen) draudse arridsan jau diwas seemas deewabihjigs faimineeks fohlas-behrnūs lihds ar fohlmeisteri, kas no Birschu pagasta pee mums bija atnahzis, farwā kambaritē turreja. Nu zaur zeeniga dšimtskunga un wiina zeenijama weetneeka gahdaschānu paleekama fohlas-grunte ismekleta, un taudis no lunga dohteem balkeem smukku namminu uszehle, fo 1mā Utwente 1850 eefwehtiju, firsnigu pateikščānu mihleem apgahdatajeem dohdams, ihpaschi ruhpiagam pagasta-wezzakajam un basnizas-pehrminderam, kas to swehtu leetu tik neapnikkuschī pastubbinaja. Tur nu jau ehtru gaddu lobs behrnu pulzinsch sanahkt kahrt faru fohlneeku, un kaut eefahkums gan gruhts, tal preeks un luste irr wisseem Deewa wahrdu mihlotajem, un zerriba aust, ar laiku wehl labba eefohptees.

(Turpliktam beigums.)

W e e n r e i s !

Weenreis nahstüm mehß pee buffas,
Kad tas wakkars peeßteigsees;
Weenreis paliks meefas kluffas,
Kad ta firds fist apstahsees.

Weenreis muhsu azzis stattihs,
Kas scheidt paflehptes tumfchumä;
Weenreis taisna firds ne mattihs
Grutibas wairs sweschumä.

Weenreis labb' un launa meefas
Walta smilfschu flogha fegs;
Lobbais drohschi ees preeksch teefas,
Launam firds tik begün degs.

Weenreis naidneeks eenaidneekam
Mihli meera-rohku sueegs;
Weenreis waidneeks prettineekam
Dranga wahrdu ne aistleegs.

Weenreis dumpji, karri stahsees,
Ne weens pikti raudsifees;
Weenreis wisseem labbi klahsees,
Tee lä brahl oplampsees.

Weenreis weenoti taps brahl,
Kas scheidt schlihras sweschumä,
Kaut tee bija turwi, tabli,
Kohpä sanahks abtrumä.

Weenreis bruhsgans bruhsti kuhpsihß,
Kas zaur nahwi schlihruschees,
To eeksch rohshu-leijahm weddihs,
Debbesß-preekä lihgsinsees.

Weenreis tehws ar behlu sweilsees
Pikteni, kas ieschfibrahß;
Tee tad Deewam slawu teiksees,
Ka nu atkal redsejahs.

Weenreis ne birß wairs tik breeßmas
Uffaras pee schkirshanas;
Jo eeksch kahrstas mihliß-leefanas
Taps tahs sirdis weenotas.

Weenreis saltahß muhsu kauli,
Kas eeksch kapprem wehlschwees;
Tee tad spibdehs lihßs ar fauli
Jannä deenä zehlschwees.

Weenreis pastahwehs tee spehli
Eeksch mums ne pahwehrschanä.
Weenreis suddihs wiffi grehli,
Staigasm tad pilnibä.

Weenreis Jesus sohda atnahks,
Kur muhß' darbi swehrti klus,
Launeem grubtais sohds tad eefahks,
Labbeem debbesß-preeki buhs. E. F. C.

T e e f a s s l u d d i n a s c h a n a s .

Wiffi tee, kam kahdos taisnas parradu prassichanas
pee tahs atstahsas mantas ta nomirruscha Wahrweß-
muishas arrentes-faimneeka Johren Bugschewiz (Keeziß)
no Pauferu-mahjahm tohp usajinati, 8 mehneschu
starpä no appalschrafsitas deenas pee Wahrweß-
muishas pagasta teefas peeteiktees, jo wehlat neweenu
wairs ne klaußihß. Tapat arridsan tee tohp usajinati,
kas tam scheidt peeminnetaim nelaitim fo parradä, fa-
wus parradüs lihßs 1mo August 1852 pee schihs pa-
gasta teefas aismalkahft, zittadi tohs paschus pehz no-
beigta termina pehz liklumeem strahpehs. Wahrweß,
tai 15tä Dezember 1851. 1

(E. C.) ††† Jurre Stuhre, pagasta wezz.
(Nr. 244.) E. N. Brauns, pag. teefas srihwo.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas prassichanas pee tahs
atstahsas mantas ta nomirruscha Kalletes faimneeka
no Buimidu-mahjahm, ar wahrdu Buimidu Kappin,
tohp usajinati, ar sawahm prassichanahm un lab-
bohñ parahdischanas-sibnehm tai 27tä Webruar 1852,
kas par to weenigu un iesflehschanas-terminu nolikts,
pee schihs pagasta teefas peeteiktees. Kalletes pagasta
teefa, tai 21mä Dezember 1851. 2

(Nr. 121.) ††† Grettehnü Mikkelis, pag. wezz.
Teefas srihweris D. Schlegel.

Leelas Gezawas Lamshu-mahjäs irr 1 darba-sirgß,
palsä spalwä, ar melnu srihpu pahre mugguru, ar
melnahm krehpehu un melnu asti, kahdus 15 woi wai-
rak gadus wezz, peeklihdis. Talabb tohp tas, kam
schis sirgß peederr, usajinahks, feschu neddelu starpä
no schihs deenas scheidt peeteiktees, jeb sagaidiht, ka to
sirgu wehlat par mittinaschanas lihßsidu pahrdohß.
Leelä Gezawä, tai 3tä Janwar 1852. 3

(Nr. 8.) ††† Peeschedetajs Jehlab Strehle.
Teefas srihweris Ewertß.

Z i t t a s l u d d i n a s c h a n a .

Par Jurgeem 1852 wär Leelas Platonues muishä
dashodas mahjas us arrenti dabhuht. Dehl norunna-
shanas, kam patilshana, warr katru brydi muishä
peeteiktees. 1

B r i e w d r i e k e k t .

No juhrmallas-gubernias augstas, waldishanas pusses: Collegienrath v. Braunschweig, Jensor.